

Oxygenbehandling, lokal anvisning

Region Jämtland Härjedalen följer Vårdhandbokens rutiner. Läs avsnittet om [oxygenbehandling](#) innan du fortsätter.

Detta dokument innehåller endast kompletteringar, och är en lokal anvisning.

Ordination

Oxygen är ett läkemedel som ska vara ordinerad i läkemedelslistan. Administrering dokumenteras i utdelningsvyn, se [Syrgas \(oxygen\) Dokumentation](#)

Ordinationen ska innehålla:

- dos, anges i liter per minut
- administreringssätt, grimma eller mask
- planerad behandlingstid

Övervakning/omvårdnad av patient under oxygenbehandling

- Om patienten andas med öppen mun, används i första hand mask och inte näsgrimma.
- Observera patienten! Missfärgade (blå) läppar och naglar, onormal trötthet oro, förvirring eller aggressivitet – kan vara tecken på syrebrist.
- Slöhet, påverkad medvetandegrad, rödblossig ansiktsfärg – kan vara tecken på koldioxidnarkos på grund av överdosering av Oxygen.
- Se till att näsgrimma/mask/slang inte stramar eller orsakar ett tryck mot huden. Vid behov används material för tryckavlastning mellan slang och hud.
- Vid lägesändringar kan behovet av oxygen förändras, varför saturation alltid kontrolleras efter större lägesändring (ex från rygg till sidoläge, från stol till säng) och oxygentillförsel justeras till ordinerat målvärde.
- Ombesörj god näs- och munvård. Se [Vårdhandbokens](#) avsnitt om munvård.
- En SAT-probe (fingertuta) för vuxna, kan ge falskt låga värden om den används på barn. För saturationsmätning på barn ska barn-probe användas.

Obs! Patienter med kronisk, obstruktiv lungsjukdom (KOL)

För hög syrgastillförsel kan leda till koldioxidretention och andningsdepression.

Övrigt att tänka på vid oxygenbehandling

Uppkoppling/Anslutning

Gasuttagen från väggen inne på patientsalen är färgmarkerade, VIT för Syrgas, SVARTRANDIG för Luft. Flödesväljarnas slang har särskilda kopplingarna för respektive uttag. Vid anslutning till syrgasuttaget, kontrollera kopplingen hela vägen från vägg till patient. Var observant på att välja den flödesmätare som är märkt OXYGEN.

Behövs grön bubbl slang från flödesväljaren till mask/grimman, använd lagom längd med tanke på fallrisk.

Utvärdering av behandling

Den ordinerade doseringen av syrgas ska följas för att inte riskera att skada patienten. Se nedan

- Oxygenbehandling ska utvärderas kontinuerligt. Saturation (SpO_2) och/eller blodgas (PaO_2) tas både före och under pågående behandling.
- Resultatet på blodgasprover ses under **Svar Provbunden** i COSMIC.
- Vid kontrollmätning av saturation, ska värdet dokumenteras i *Registrera kliniska parametrar* via **Patientöversikten** alternativt **Analysytan**
- I vyn **Analysytan** kan saturationsvärden och syrgasdos som patienten haft över tid, följas.
- Patientens upplevelse av behandling dokumenteras i omvårdnadsjournalen under sökord "**Andning/ Cirkulation**".

Vid avvikande saturationsvärden ska tillförseln av syre kontrolleras hela vägen från uttag, flödesväljare, bubbl slang, och mask/grimma. Kontrollera även att syrgasdoserna är den ordinerade. Om allt stämmer och patienten ändå har en avvikande syresättning så kontakta ansvarig läkare för ställningstagande till eventuell dosjustering.

Material

Det finns många olika typer av näsgrimmor och masker – se definitioner nedan.

Tillverkarens anvisning ska alltid följas gällande vilka syrgasflöden som ska användas till deras produkt.

Skötsel

Syrgasmask/grimma bör bytas minst en gång i veckan. Materialet kan rengöras under rinnande ljummet vatten om behov föreligger, men det ersätter INTE veckobytet.

Syrgasmask/grimma ska vara patientbundna. Vissa system som t ex. högflödesbehandling har flera skötselområden som ska rengöras, följ därför de specifika anvisningar som den typen av behandlingar har.

Inhalationsmasker byts dagligen/byts efter varje användning.

Vanlig näsgrimma	Vanligtvis ett lågflödessystem, finns flera olika sorter men den vanligaste sorten som används på avdelningarna klarar av upp till 6L/min.
Tjockare näsgrimma	Likt vanlig näsgrimma, men kan leverera flöden upp till 15L/min.
Högflödesgrimma	Ett system som levererar luft med tillblandad syrgas med ett högre tryck än det patienten kan andas själv och ger viss motståndsandning. Hjälper till och ger effektivare andning samt befuktar inandningsluften.
Öppen mask	Mask med flera öppningar, vilket gör att koldioxid vädras ut, och att patienten kan dricka genom ett sugrör utan att ta av sig masken/ avbryta oxygenbehandlingen. Kan leverera 0.5-15L/min.
Sluten mask	Saknar öppningar i masken. Om flödet är för lågt (följ tillverkarens anvisningar!) återandas patienten sin egen utandningsluft, då den inte "trängs/vädras bort" av syrgasen. För flöden mellan 5-10L/min.
Reservoarmask	Ger hög oxygenkoncentration i inandningsluften, då det inte sker någon tillblandning av luft. Oxygenflödet anpassas så att påsen aldrig faller ihop under ett andetag. Om påsen faller ihop ska oxygenflödet ökas. Minsta möjliga syrgasdos är 10 L/min. Max 15L/min.
Inhalationsmask	Mask med behållare för läkemedel. Kopplas till luft.

Inför transport - Hur länge räcker gasflaskan?

När patienten behöver transporteras inom sjukhus (ex röntgen, operation) eller utanför sjukhus (ex ambulans, flyg) ska obruten oxygentillförsel garanteras genom uträkning av hur länge gasflaskan räcker. Se formel nedan.

Kontrollera alltid innan transport var det finns uttag till central gasanläggning (ex väntrum, behandlings- och undersökningsrum) och byt till dessa när det är möjligt så att innehållet i transportabel gasflaska räcker längre.

$$\frac{V \cdot (P - 4,5^*)}{D \cdot 60} = h$$

V = Gasflaskans vattenvolym, liter
P = Flasktrycket, bar
D = Dosering, flöde liter/min
h = Antal timmar

* Ingen mer gas kan tas ut från flaskan när flasktrycket understiger 4,5 bar.

Exempel: En 20 liters gasflaska med trycket 100 bar och ett doserat flöde på 2 liter/minut.

$$\frac{20 \cdot (100 - 4,5)}{2 \cdot 60} = \frac{1910}{120} = 15,9 \text{ tim} = 15 \text{ tim } 55 \text{ min}$$

Källa: [Linde Healthcare](#)

Länkar

[Vårdhandboken läkemedelsbehandling/oxygenbehandling](#)

[Syrgas \(oxygen\) Dokumentation](#)

[Medicinsk centralgas Österunds sjukhus](#)

[Gashandboken – hantering av medicinska gaser](#)

[Medicinsk gas – byte av gasflaska](#)

Rutinen är framtagen i samarbete med lungmottagningens sjuksköterskor.